

705-706 OPUSCULUM QUADRAGESIMUM TERTIUM.

DE LAUDE FLAGELLOLUM ET, UT LOQUUNTUR, DISCIPLINÆ.

ARGUMENTUM. — Intermissam a cœnobii Casinensis monachis singulis diebus, qui Sabbatum præcedunt, verberibus in conspectu omnium corpus afflicti consuetudinem revocandam esse, multis rationibus conatur ostendere.

Sanctis fratribus in Casini montis cœlesti schola A degentibus, PETRUS peccator monachus servitutum.

Observatio sextæ feriæ, dilectissimi, cui vestra sancta devotio dedicavit, et jejunii salutaris inediam, et apostolicorum verberum disciplinam, quot hominum multitudines ad exemplum salutis attraxerit, et tanquam novella divinæ plantationis oliva in exuberantium germinum propagines pullulaverit, testes sunt non modo monasteria vestra, hoc est, quæ suorum gaudent imitari vestigia magistrorum, sed et multitudines urbium atque villarum, quæ se communiter ingerentes atque lætantes idipsum plausibiliter arripiunt institutum Adeo ut plerique præ devotionis ardore concepto, nisi quantocius hujus observantiæ suscipiant regulam, non levem se reputent propriæ salutis perferre jacturam; nullatenus ambigentes, quia dum die crucis per corporalem alimentorum se continentiam mactant, passionis Redemptoris in veritate communicant; atque ad Dœmonicæ resurrectionis gloriam se pervenire non inaniter credunt; dum, Christo in cruce pendente, ipsi quoque suæ carnis illecebras per abnegatæ refectiois patibulum crucifigunt. Hinc est quod ait Apostolus: « Si compatimur, et conregnabimus; si commorimur, et convivemus (II Tim. II). » Et iterum: « Si complantati facti sumus similitudini mortis ejus, simul et resurrectionis erimus (Rom. VI). » Et paulo post: « Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam vivemus cum ipso (Ibid.). »

CAPUT PRIMUM.

Dæmonis astutia quanta.

Sed sciendum est quod humani generis inimicus, dum totum sacrificium non valet de manibus offerentium rapere, more quasi harpyiæ, partem saltem quamlibet conatur auferre. Hinc est, quod cum Abraham Deo sacrificium ex diversis animalibus obtulisset, scriptum est: « Quoniam descenderunt volucres super cadavera, et abigebat eas Abraham (Gen. xv). » Super mactata quippe cadavera descendunt volucres, dum ad rapiendum sacrificium afflictorum corporum nostrorum, aeræ se præcipitant potestates; ut vel totum de manibus litantium rapiant, vel partem præruptam [f. præreptam] quasi de manibus sibi victoriæ triumphalis applaudant.

Hinc est, quod auctor antiquæ superbiæ spiritus

A per ora quorundam, tanquam per vasorum suorum organa, vobis concrepat, dicens: Jejunio quidem non penitus improbandum est corpus atterere, sed turpe nimis et inhonestum est ante tot fratrum intuentium oculos membra nudare. Et unde vox ista procedit, nisi ab illo qui parentes generis nostri nuditatem erubescere compulit? (Gen. II.) Ante vocem quippe serpentis, ait Scriptura: Erat uterque nudus, Adam scilicet et uxor ejus, et non erubescabant. At postquam eis venenata consilia callidi draconis instillavit astutia, protinus scriptum est: « Cumque cognovissent se esse nudos, consuerunt folia ficus, et fecerunt sibi perizonata (Gen. II). » Audenter dicam, dilectissimi fratres mei, quia quisquis, ut compatiantur Christo, nudari vestibus erubescit, hic procul dubio serpentis verba audivit; et quia de sua nuditate confunditur, instar primi parentis, a divinis, ut ita loquar, aspectibus occultatur: « Vocem, inquit, tuam audivi in paradiso, et timui eo quod essem nudus, et abscondi me (Ibid.). » Et revera sine dubio celatur a facie Dei qui portare dedignatur impropriam Christi, cum Apostolus dicat: « Exeamus igitur extra castra ad eum, impropriam ejus portantes (Hebr XIII). »

C Humilis ergo frater extra castra cum Paulo simul egreditur, et portare Salvatoris impropriam non veretur; superbus autem et arrogans 707 quisque petit cum primo parente latibulum, ut omnia cernentis Dei vitet aspectum; nimirum ex illis est quibus dicitur: « Discedite a me, operarii iniquitatis, quia nescio vos (Luc. XIII). » Nescio, inquit, quia vos fugientes a me non vidi, hoc est, elationis vestræ superbiam reprobavi.

CAPUT II.

Qui dicantur celari a facie Dei.

D Porro cum in initio salutaris hujus observantiæ unusquisque vestram et disciplinam nudus acciperet, et nuditatis ignominiam non timeret; quis vos postmodum fascinavit et Christi passionem, quæ mundi decus, ei salus est hominum, erubescere docuit? Absit autem ut vobis, dominis videlicet meis, illud inferre præsumam, quod Galatis Apostolus ait: « Sic, inquit, stulti estis, ut cum spiritu cœperitis, nunc carne consummenini (Gal. III). » Illud tamen audacter dicam, quod Corinthiis exprobrans, dicit: « Quia libenter suffertis insipientes, cum sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit, si

quis devorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis in faciem vos cædit (*II Cor. xi.*) Quæ nimirum omnia ad doctrinam perversa dogmatizantium pertinere quis ambigat? Porro autem, sicut dixit Deus ad Adam: « Quis enim indicavit tibi quod nudus esses, nisi quod ex ligno de quo tibi præceperam ne comederes comedisti? » (*Gen. iii.*) ita vobis non immerito valeat cum jurgio severitatis intendi: Quis ad hoc vos induxit ut crucis Christi portare contumeliam timeretis, nisi quia verba cujuscumque male suadentis audistis?

Hinc est etiam quod, a me sollicitè perquisiti quod erat in causa, simpliciter mihi respondistis quia videlicet piæ memoriæ Stephanus cardinalis hoc insugillando derisit, ac, velut indignam rem conspuens et exsecrando despiciens, ne ulterius fieret penitus interdixit. Nec mirum, cum Apostolus dicat: « Verbum crucis pereuntibus quidem stultitia est; his autem qui salvi fiunt, id est nobis, virtus Dei est (*I Cor. i.*) » Domnum plane Stephanum cum credam per Christi gratiam nonnullis floruisse virtutibus, morbo tamen elationis laborasse, prout fervor juventutis impelleret, dicebatur: et, forte justo Dei omnipotentis exigente judicio, factum est ut propter hujus verbi piaculum obitum incurreret repentinum. Brevi quippe temporis spatio postquam hæc vobis verba locutus est, accepit antidotum. Festivitate vero B. Scholasticæ virginis invitante, quasi vegetus et jam incolumis ad nocturnum surrexit officium, eodemque die prior ipse, deinde germanus ejus junior repente defuncti, atque altera die pariter sunt sepulti.

Et credi forsitan digne potest hoc divina fuisse moderatione dispositum ut venerabilis ille frater in ejus potissimum virginis die judicium improvisæ mortis incurreret, contra cujus monasterium incauti sermonis arrogantiam protulisset; quatenus ob hanc culpam animam illius læsio nulla contingeret, pro qua momentaneæ mortis pœnam caro ejus tam subito corruens pertulisset. Sæpe namque sic divinæ justitiæ misericordia permiscetur, ut in hac vita peccator dignam perpetrati sceleris recipiat vicem, quatenus illic æternæ damnationis fugiat ultionem; et hic eum finiendi supplicii pœna percellat, ut illic ultionem quæ nunquam finitur evadat.

CAPUT III.

Fabri dignum supplicium divino judicio constitutum.

Hic plane ad memoriam redit quod mihi nuper Petrus de Burgo, vir videlicet clarissimus, retulit: Faber est, inquit, in regione quæ Pilonicum dicitur, artis malleatorum apprime peritus, et in fabricandis maxime lanceis atque sagittis circumquaque notissimus: spretis scilicet ferramentis et utensilibus quæ congrua sunt necessitatibus hominum, illa delectabatur acuere quæ infingendis sunt apta vulneribus et cædibus bellatorum; ita ut non jam parvus eorum numerus esset qui per eas invasibiles

A gladios in certamine corruissent. Hic cum aliquando non graviter sauciatus in pectore cecidisset, quoniam procul erat a propriis, in aliena receptus domo decubuit: ubi tandiu vulnusculum medicinalis industriæ sedulitate curavit, donec resumptis aliquantulum viribus, in melius de languore convaluit. Misso atque ab uxore sua vehiculo, ut, rediret ad propria lætus quidam præsto surrexit; sed, dignum stupore miraculum! totum cum armis brachium in lectulo dereliquit; atque, ut rem audias inauditam, nullam tunc doloris molestiam sensit, sed sic sua tanquam aliena miratus, et se repente debilem reperit, et convulsum a se brachium eminus jacere conspexit. Justo nimirum Dei judicio factum est ut repente brachium perderet quo videlicet repentinae mortis ministra tela creduliter fabricasset, et ubi vulnus non pertulit, ibi se vulneratum invenit, qui sæpe quamplurimos per feralis artis ingenium improviso vulnere sauciavit.

CAPUT IV.

Terribilis judicii comminatio.

Ut ergo ad id quod exorsum est sermo recurrat, quisquis disciplinam suscipere pro nuditate sui corporis erubescit, procul dubio cum Adam Dei deambulantis in paradiso fugit aspectum, et crucifixi Christi convincitur ridere [*f. irridere*] supplicium; nec eum sequitur qui, ut nos liberaret a maledicto, ipse factus est maledictum (*Gal. iii.*); sed illum potius imitatur qui omnes de sublimi videt, et ipse princeps est super omnes filios superbiæ (*Job xli.*). Ille nimirum indutus est gloria, de quo per prophetam dicitur: « Omnis lapis pretiosus indumentum tuum (*Ezech. xxiv.*); » sed propter elati tumoris arrogantiam in confusionem corruit sempiternam. Iste vero est cujus et persecutores et sectatores unum concorditer profitentur opprobrium. Illi siquidem insidiantes dicunt: « Morte turpissima condemnemus eum (*Sap. ii.*); » isti vero pœnitentes clamant: « Nos putavimus eum quasi leprosum et percussum a Deo et humiliatum (*Isa. l.ii.*) » Quibus utique verbis supra jam propheta præmiserat: « Non erat ei neque species neque decor: et vidimus eum, et non erat aspectus; et desideravimus eum despectum, et novissimum virorum, virum dolorum, et scientem infirmitatem, et quasi absconditus est vultus ejus et despectus; unde nec reputavimus eum (*Ibid.*). »

Dic ergo, quisquis es qui Christi passionem superbus irrides, qui, cum eo nudari flagellarique despiciens, nuditatem ejus et cuncta supplicia tanquam nugas ac ænias et quædam somniorum deliramenta subsannas; quid facies cum eum, qui publice nudatus est et in cruce suspensus, videris in majestatis suæ decore conspicuum, angelicis agminibus undique constipatum, incomparabilis splendoris immensitate circumdatum, et super omnia visibilia et invisibilia ineffabiliter gloriosum? Quid, inquam, facies, cum eum, cujus nunc ignominiam despicias, aspexeris in igneo, tribunalis excelsis

sōlio præsidentem, et omne genus humanum recto æquitatis examine terribiliter judicantem? Tunc sol obscurabitur, luna tenebris involvetur, stellæ de cœlo cadent, fundamenta montium contremiscent, cœli tristibus radiis coruscabunt, terra simul et aer flammis in excelsa furentibus cremabuntur, et elementa pariter omnia confundentur (*Matth. xxiv*); et tu ornate, tu molliter et decenter indute, intra ista quid facies? Qua fronte, qua præsumptionis audacia illius gloriam participare sperabis, cujus portare contumeliam et ignominiam despexisti?

CAPUT V.

Quod Christi vulnera sunt sensuum nostrorum medicamenta.

Quis te delicatum atque tenellum aggregabit collegio martyrum, in quorum corporibus videbuntur in gloria universæ non modo virgarum vibices sed et innumerabilium vulnerum cicatrices? Christus crucis non erubuit turpitudinem; et tu putidæ carnis tuæ vermibus devorandæ confunderis nuditate. Ille nudatur, cæditur, neclitur vinculis, oblinitur sputis, quinquepartito vulnere illius caro perforatur, ut nos a vitiorum, quæ in nos per quinque sensus ingrediuntur, irruptione curemur; et tu lascivus, tu unctus, tu petulculus ac tenellus, non vis thesaurum carnis tuæ hominibus detegi, ne mortalis vel terrena, quod absit! sed magnum quid debeat æstimari? Paulus apostolus ter virgis in publico cæditur, nec veretur; quinquies quadragenas una minus in iudicio accipit, et lætatur; præterea gaudere se dicit in frigore et nuditate (*II Cor. v*). Petrus cum coapostolis omnibus flagellatur, atteritur in concilio Pharisæorum; et omnes gloriantur atque tripudiant, quia dignatus est eos Jesus pro suo nomine contumelias pati (*Act. v*). David propriis indumentis exutus, et Ephod lineo præinctus, ante arcam Domini totis viribus saltat; et non suam sed Dei gloriam querens, atque a regalis genii gravitate declinans, in Dei omnipotentis honore conjubilat. Cui Michol: « Quam **710** gloriosus, inquit, hodie fuit rex Israel, discooperiens se ante ancillas servorum suorum! et nudatus est, quasi si nudetur unus de scurris (*II Reg. vi*). » Superbi scilicet regis filia humilitatem viri portare non potuit, atque idcirco nuditatis, quæ Domino ministrabat, gloriam non cognovit.

Talem ergo merentur habere magistram qui carnem suam coram fratribus perhibent non esse nudandam. Et quoniam isti, arescentes in radice superbiæ, nunquam spiritualem germinant fructum, his merito congruit quod de illa quoque Scriptura testatur, dicens: « Igitur Michol filix Saul non est natus filius usque in diem mortis suæ (*Ibid.*). » Nam et isti merito deberent a vobis cum austeritate repelli, sicut illam David suis responsionibus fregit: « Vivit Dominus, ait, quia ludam ante Dominum, et vilis flamm plusquam factus sum, et ero humilis in oculis meis (*Ibid.*). » Cui scilicet Michol simul cum

A suis discipulis 'delicose viventibus quodammodo per Isaiam Dominus dicit. « Et nunc audi hæc, delicata et habitans confidenter, quæ dicis in corde tuo: Ego sum, et non est præter me amplius, non sedebo vidua, et non videbo sterilitatem; venient tibi hæc duo subito in una die, sterilitas et viduitas (*Isa. xlvii*). » David plane, 'ut nudus incederet, sanctus qui in eo erat Spiritus impulit; Michol vero paternus ille possessor, ut eum insolenter argueret, incitavit. De quo videlicet possessore dicitur: « Quia insiluit spiritus Domini malus in Saul (*I Reg. xvi*). » Ideoque sine ulla dubitatione credendum est quia divinus eum Spiritus provocat qui ad honorem crucis Christi se humiliter nudat, et ille superbi Saul spiritu in arrogantiam tumoris attollitur, qui se, ut crucifixo Christo participet, exuere dedignatur. Quæ profecto superbia sic eum ab ipso humilitatis auctore divisit, ut ne Samuel quidem sibi veniam impetrare potuerit.

Egregium prophetarum Isaiam publice coram omni populo nudum incedere Dominus imperat, et monachus, qui, ut ita loquar, unius stateris impar est, nudari coram paucis fratribus erubescit. « Vade, inquit, solve saccum de lumbis tuis, et calceamenta tolle de pedibus tuis; » moxque subjunctum est: « Et fecit sic, vadens nudus et discalceatus (*Isa. xx*). » Et notandum quia non molle carbasinum, non stamineum delicatum; sed, ait, solve saccum de lumbis tuis. Ut ex vestis mollitie colligas quam delicate, quam molliter vixerint quoscunque etiam sub lege veteri Spiritus veritatis implevit. Reges igitur ac prophetæ, imo Salvator, pariter et apostoli nequaquam veriti sunt nudari, cum id ordo persecutionis expetit; et tu, quasi dominicus delicatus, times nudus aspici, ne te contingat oculis videntium fascinari! Et revera fratres tui pulli sunt corvorum qui Domini sui portare gloriantur opprobrium; tu, sicut dicitur, filius gallinæ albæ, gaudes ornatus ac nitidulus apparere. Sed dum corvorum contemnens superbiendo nigredinem, lepræ, quam lex antiqua denuntiat, incurris alborem.

711 CAPUT VI.

Corporis nostri vilitas ac fetor.

Age, frater, quid est caro ista, quam videlicet tam diligenti cura vestibus contegis, et tanquam regiam sobolem molliter nutris? Nonne massa putredinis? nonne vermis, pulvis ac cinis? Nec iste, qui nunc est, a sapiente viro attenditur, sed potius dignum est ut sanies, virus, fetor, et obscenæ corruptionis illuvies, quæ postmodum futura est, perpendatur. Quas ergo gratias tibi referent vermes, qui voraturi sunt carnes quas molliter ac suaviter enutristi? Age, inquam, cur passus est Christus? An ut proprios reatus ablueret, et excessus sui commissa deleret? Sed audi Petrum de illo dicentem: « Qui peccatum non fecit, nec dolus inventus est in ore ejus (*II Petr. ii*). » Ad quid ergo passus est? Adhuc Petrus ipse respondet: « Christus, ait, passus est pro nobis, vobis relinquens

exemplum ut sequamini vestigia ejus (*II Petr. II*). » A Christus ergo primo passus est, quem protinus apostoli sunt secuti, quorum et nos vestigia præcipimur imitari, sicut unus eorum dicit: « Imitatores mei estote, sicut et ego Christi (*I Cor. XI*). » Ad quid ergo Christum legimus passum, nisi ut ejus e vestigio prosequamur exemplum?

Obsecro itaque vos, dilectissimi, aures vestras a serpentinis perversa loquentium sibilis claudite, easque in simplicitate pauperis et crucifixi Christi Jesu virgines custodite; aureum Babylonis poculum, et calicem iræ Dei, qui vobis blande porrigitur, ab ore vestro repellite; pestifera superbiorum et adulterantium verbum Dei venena vitate. De quibus ad Timotheum Apostolus dicit: « Profana et vaniloquia devita: multum enim proficiunt ad impietatem; et sermo eorum ut cancer serpit (*II Tim. II*). » Ne vobis et mihi, quod absit! gemina formido contingat, quam Apostolus diversis ponit in locis: « Vobis quidem timeo ne, sicut serpens Evam seduxit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri, et excidant a simplicitate quæ est in Christo Jesu; mihi autem illud timeo ne sine causa laboraverim in vobis (*Gen. III; II Cor. XI*). » De illis etiam dicit: 712 « Nam ejusmodi pseudoapostoli sunt operarii subdoli, transfigurantes se in apostolos Christi, quorum finis erit secundum opera eorum (*II Cor. XI*). » Non ergo mens sancta participare crucem Christi in verberibus metuat, non ejus contumeliam in nuditate corporis erubescat, cum ipse dicat: « Qui me erubuerit et meos sermones, hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in majestate sua, et Patris, et sanctorum angelorum (*Luc. IX*). » Nunquam plane de sui corporis nuditate confunditur qui clara mentis acie

A futuræ præmia retributionis contemplatur, nec perhorrescit plagarum sub momento volentem asperitatem qui provide considerat eam quæ sibi compensanda est suavitatis æternæ dulcedinem.

O quam jucundum! o quam insigne spectaculum! cum supernus Judex de cælo prospectat, et homo semetipsum in inferioribus pro suis delictis mittat! Ubi reus ipse, in pectoris sui tribunalibus præsidens, trifarium tenet officium; in corde se constituit judicem, reum in corpore, manibus se gaudet exhibere tortorem; ac si Deo sanctus pœnitens dicat: Non opus est, Domine, ut officio tuo me punire præcipias; non expedit ut ipse me justis examinis ultione percellas; ipse mihi manus injicio, ipse de me vindictam capio, vicemque meis peccatis reddo. Et hoc est profectio quod Petrus apostolus admonet, dicens: « Nemo vestrum patiat quasi homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor; si autem ut Christianus, non erubescat (*I Petr. IV*). » Enimvero ubi hoc, fit, daemones fugiunt, et quod ad Christi gloriam eorumque sit ignominiam, cernere perhorrescunt. Huic econtra spectaculo assistunt angeli, qui gaudent de peccatore converso (*Luc. XV*); et hoc Deo gaudentes annuntiant, cum jam invisibilis Judex id ipsum per se delectabiliter cernat. Hæc est hostia quæ viva mactatur, ad Deum per angelos oblata deferitur; et sic humani corporis victima illi unico sacrificio quod in ara crucis oblatum est, invisibiliter permiscetur; et sic in uno thesauro sacrificium omne reconditur, videlicet et quod unumquodque membrum, et quod caput omnium obtulit electorum.

Sit nomen Domini benedictum.

713-714 OPUSCULUM QUADRAGESIMUM QUARTUM.

DE DECEM ÆGYPTI PLAGIS, ATQUE DECALOGO.

ARGUMENTUM. — Perniciosa quædam et teterrima vitia, quæ ab omnibus, et præcipue ab iis qui arctius vitæ institutum arripuerunt, evitanda esse, per Ægypti plagas indicari; iis, tanquam antidota, quæ in Decalogo continentur præcepta singula singulis ex diametro opponi docet.

Dilectissimo fratri JOANNI jam non Laudensi, ideoque laudabili viro, PETRUS peccator monachus naternæ dilectionis affectum.

Contempsisti nuper, fili, Pharaonem, et superbi regis ac opprimentis Ægypti simul abominatus es servitutem; necesse est ergo nunc ut, gradus per desertum, multa tentationum genera subeas, sitis ac famis inopiam perferas, et sic per ærumnosa pericula diversæque calamitatis angustias ad terram repromissionis attingas. Oportet ergo te ad montem Sinai cum Hebraico populo festinare, et illic divine legis mandata percipere, ut, his tanquam telis ac o-

rica munitus, et insurgentium hostium jacula respuas et ingruentibus quibuslibet adversitatum casibus non succumbas. Sed hæc lex data est populo quinquagesimo die postquam egressi sunt ex Ægypto. Quinquagesimus autem numerus pœnitentiæ dedicatur, sicut per multa Scripturarum argumenta colligitur. Quod et Jubilæus significat annus, et quinquagesimus ille psalmus, quem David pœnitendo descripsit. Et sicut illi in Evangelio debitores, quorum alter quingentos, alter debebat quinquaginta denarios (*Luc. VII*); ita quoque qui debebat centum cados olei, quinquaginta scribere jussus est